

κούκλα

κούκλα, η, ουσ. [<λατιν. cuculla. Κατά τον Ηλ. Πετρόπουλο, από το τουρκ. kukla], η κούκλα. **1.** ομοίωμα ανθρώπου (άντρα ή γυναίκας) σε φυσικό μέγεθος, που χρησιμοποιείται από τους ράφτες ή από τους εμπόρους ρούχων για κατασκευή ή επίδειξη ρούχων: «στη βιτρίνα του καταστήματός του είχε τρεις γυναικείες κούκλες και δυο αντρικές ντυμένες ανάλογα». **2.** πολύ όμορφη γυναίκα: «άργησε να παντρευτεί, αλλά πήρε μια κούκλα που δεν υπάρχει δεύτερη». (Τραγούδι: *τις κούκλες δύο δύο τις έχω στο γραφείο, θα πάρω και βραβείο από την Οντεόν*). **3.** λέγεται για κάτι που είναι πολύ εντυπωσιακό και πολύ περιποιημένο: «έχει ένα σπίτι που είναι κούκλα || έχει ένα αυτοκίνητο κούκλα || μόλις πήρε τη μοτοσικλέτα του απ' το συνεργείο και είναι κούκλα». **4.** απειλητική ή φιλική προσφώνηση σε γυναίκα ανεξαρτήτου ομορφιάς: «έλα δω, κούκλα, γιατί με κατηγορήσες; || ω, καλώς την κούκλα, καιρό είχα να σε δω». **5.** δέσμη τυλιγμένου νήματος, το κουβάρι: «χρειάστηκα πέντε κούκλες μαλλί για να σου πλέξω αυτό το πουλόβερ». Υποκορ. **κουκλίτσα, η κ. κουκλάκι κ. κουκλί, το** (βλ. λ.). Μεγεθ. **κουκλάρα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 14 φρ.)·

- *απ' έξω κούκλα κι από μέσα πανούκλα, α.* υποκρίνεται τον χαρούμενο, ενώ στην πραγματικότητα είναι δυστυχισμένος. *β.* υποκρίνεται τον καλό, ενώ στην πραγματικότητα είναι εντελώς το αντίθετο. *γ.* αν και είναι όμορφος, εντούτοις, έχει κακά αισθήματα. *δ.* (ειρωνικά) παρ' όλη τη φτώχεια του ενδιαφέρεται συστηματικά για την καλή εξωτερική του εμφάνιση. *ε.* (γενικά) λέγεται για κάθε κακό πράγμα που εμφανίζεται εξωτερικά ωραίο, ελκυστικό με εντελώς όμως αντίθετο περιεχόμενο. Συνών. *απ' έξω μπέλα μπέλα κι από μέσα κατσιβέλα / απ' έξω φιγούρα κι από μέσα λιγούρα*·

- *δεν παίζουμε τις κούκλες*, βλ. φρ. *δεν παίζουμε τις κουμπάρες*, λ. *κουμπάρα*·

- *είμαι κούκλα*, (και για τα δυο φύλα) είμαι σε πολύ καλή ψυχολογική κατάσταση, είμαι πολύ ευχαριστημένος: «όπως έγιναν τα πράγματα, εγώ είμαι κούκλα». Από την εικόνα της κούκλας που είναι κατασκευασμένη με όμορφη όψη·

- *είναι ζωντανή κούκλα* ή *είναι κούκλα ζωντανή*, είναι πάρα πολύ όμορφη: «έχει μια κορούλα, που είναι ζωντανή κούκλα». (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι μια κούκλα ζωντανή με ομορφιά και χάρη, εγώ σ' αγάπησα τρελά κι άλλος δε θα σε πάρει*)·

- *είναι κούκλα (κάτι)*, είναι πολύ εντυπωσιακό, πολύ προσεγμένο: «αγόρασε ένα αυτοκίνητο που είναι κούκλα || έχει ένα σπίτι που είναι κούκλα»·

- *εμείς τι κάνουμε, τις κούκλες παίζουμε*; βλ. φρ. *εμείς τι κάνουμε, τις κουμπάρες παίζουμε*; λ. [κουμπάρα](#)·

- *η κούκλα, η μούχλα, η πανούκλα* (και το κακό συναπάντημα) ειρωνικό πείραγμα σε τριάδα κοριτσιών, που περνούνε από μπροστά μας, άσχετα αν είναι όμορφες ή άσχημες·

- *κάνω κούκλα (κάτι)*, κάνω κάτι πολύ όμορφο, πολύ εντυπωσιακό με πολύ περιποίηση, με πολύ φροντίδα: «θα 'ρθουν τ' απόγευμα να τον δουν οι φίλοι του κι έκανε κούκλα το δωμάτιό του»·

- *κούκλα μου! α.* προσφώνηση αγάπης ή λατρείας σε αγαπημένη γυναίκα: «κούκλα μου όμορφη, πόσο σ' αγαπώ!». (Λαϊκό τραγούδι: *δεν αγάπησα γυναίκα δε λαχτάρησα κορμί, όσο αγαπώ εσένα, κούκλα μου μελαχρινή*). *β.* ειρωνική, απειλητική ή και φιλική προσφώνηση σε γυναίκα: «τι λες, κούκλα μου, που θα σου δώσω τόσα λεφτά! || κάτσε καλά, κούκλα μου, γιατί πολύ σε ανέχτηκα! || πώς από δω, κούκλα μου!». (Λαϊκό τραγούδι: *σαν αστικό λεωφορείο έκανες την καρδούλα σου, πριν γίνω κούκλα μου θηρίο, μάζεψε τα μπασούλα σου*)·

- *με κουκούλα τη μούρη κούκλα είναι*, βλ. λ. [κουκούλα](#)·

- *παίζει ακόμη με τις κούκλες*, (για κορίτσια) βρίσκεται ακόμη σε πολύ μικρή ηλικία: «έχει μια κόρη που τελειώνει το γυμνάσιο και μια άλλη, που παίζει ακόμη με τις κούκλες»·

- *παίζω τις κούκλες*, βλ. φρ. *παίζω τις κουμπάρες*, λ. [κουμπάρα](#)·

- τι νόμισες, τις κούκλες παίζουμε; βλ. φρ. τι νόμισες, τις κουμπάρες παίζουμε(;)·
- τις κούκλες παίζατε; βλ. φρ. τις κουμπάρες παίζατε; λ. [κουμπάρα](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας